

Echt Contact

BEWONERSBLAD

MAART 2019

100 JAAR

Tiwos

2

Voorwoord

Tiwos bestaat 100 jaar

6

Geschiedenis Tiwos

Tijdelijk wonen in de Noordstraat

10

Nieuws van de HBO

Wat mag er niet in het riool

3

9

tiwos

tilburgse woonstichting

Voorwoord

Het kan je niet ontgaan zijn: dit jaar bestaat Tiwos 100 jaar! Met allerlei festiviteiten vieren we dit.

Zo hebben twintig Tiwossers ter ere van dit jubileum meegelopen in de ‘d’n Opstoet’. En bijna 300 van onze bewoners gaven aan het leuk te vinden als we een taartje bij hen thuis zouden komen eten. Ik ben ook bij twee bewoners langsgegaan en dat levert altijd weer mooie gesprekken op. Veel gaat goed in het wonen en in onze dienstverlening, maar er zijn ook altijd dingen die beter kunnen. Gelukkig gaat dat meestal om overzichtelijke zaken, die vaak redelijk gemakkelijk op te lossen zijn. Dat was 100 jaar geleden wel anders. Op onze speciale 100 jaar website kun je er van alles over lezen: Tilburg stond toen nog vol krotten, overbevolking en onhygiënische toestanden waren aan de orde van de dag. Als je de foto’s op de website bekijkt kan je bijna niet geloven dat het “pas” 100 jaar geleden was dat Tilburgse arbeiders zo moesten wonen. In 1919 ging daarom de “woningbouw dienst” van start en bouwde in dat jaar de eerste 69 woningen in de Trouwlaan, Veestraat en Hesperenstraat. In 1920 en 1921 volgden nog eens 750 woningen, maar de woningnood was nog steeds groot. Sinds die beginjaren is er veel veranderd. Tiwos heeft inmiddels een kleine 8000 woningen. Dat is een kwart van alle sociale huurwoningen in Tilburg. Er staan geen krotten meer in Tilburg en ook mensen met een laag inkomen kunnen goed wonen. Maar er is ook nog genoeg te doen want er zijn ook nog wachtlijsten en soms problemen met de leefbaarheid in de buurt. Maar de problemen hier zijn ongelukkig maar met pakweg Parijs, Brussel of Londen. En dat is zeker ook aan de woningcorporaties te danken. Reden genoeg dus om dit jubileum te vieren!

René Scherpenisse | Directeur-bestuurder

100 JAAR

Tiwos

Tiwos bestaat 100 jaar!

We staan dit jaar stil bij de geschiedenis van het wonen in verschillende Tilburgse wijken. Op onze facebookpagina www.facebook.com/tiwos Tilburg en op www.tiwos.nl/100jaar vind je het hele jaar door mooie interviews met bewoners en wist-je-datjes over het leven in Tilburg de afgelopen 100 jaar. In dit bewonersblad vertellen mevrouw de Lepper (100), meneer Smulders (93) en meneer Lamberts (85) over hoe zij vroeger woonden en leefden.

100 JAAR

Tiwos

2019

3

Mevrouw de Lepper, geboren in 1918

Ik was daar gelukkig, ik wist niet beter

Geboren en getogen in de bedstee

“Ik ben geboren in 1918, in de Korvelse Hoek. Dat stond vroeger bekend als het Körvels Huukske, op zijn Tilburgs. Het was een zijstraat van de Oerlese straat, een volksbuurtje met allemaal hele arme mensen. Ik ben geboren net toen de Eerste Wereldoorlog eindigde. Er was woningnood maar mijn ouders mochten bij twee broers in een kamertje wonen. Ze hoefden bijna geen huur te betalen want ze hadden niks. Er stond geen kast, geen stoel, geen tafel. Alleen de bedstee. En dan een grote trap naar het zoldertje. De broers hadden ook nog een weefgetouw in de kamer staan, dus het was vol. Mijn moeder was al in verwachting en die durfde het trapje naar de zolder niet op. Ze moest slapen in de bedstee en overdag zat ze op de onderste tree van de trap. Dat was haar huisje. Het waren kleine huisjes. Je had een tegelvloer, een schuurtje en achter het huis een gang met een hokje met een hartje in de deur; de wc, die was voor iedereen.”

Van Groeseind naar het Wilhelminapark

“Mijn moeder wilde iets opbouwen en ze vonden een huisje in Groeseind. Mijn vader die werkte in de bouw en voelde zich daar niet thuis. We woonden daar pas een paar maanden en toen zij hij tegen mijn moeder ‘Mien, we gaan verhuizen want ze zeggen hier nog geen goedendag terug’. Hij had altijd een petje op, dat was vroeger, en daar voelden ze zich daar te goed voor. Toen zijn we achter het Wilhelminapark gaan wonen. We speelden in het Wilhelminapark, prachtig was dat toen!”

Echte Korvelse

“Daarna zijn we weer naar Korvel verhuisd want we waren echte Korvelse en dit was weer een mooier huis. Dat waren weer huizen van de gemeente in de Jan van der Heijdenstraat. Daar hebben we vier keer gewoond op verschillende plekken, mijn moeder wilde steeds beter. Ik was 11 en sliep bij mijn broer op de kamer. Dat ging eigenlijk niet meer maar je moest meer kinderen hebben om een groter huis te krijgen. We waren altijd buiten. Er was niks te doen maar we bedachten wel wat. Als we zomers speelden dan stond het koren in de Oerlesestraat gewoon hoog, en klapprozen, pinksterbloemen boterbloemen, die stonden in volle glorie.”

Werken bij de Volt

“Ons moeder deed niet aan lenen of poffen. Ze werkte ook hard. ‘Je bent een pin’ zeggen ze nu nog weleens tegen mij. Maar ik zeg laat mij maar aandoen, ik heb van niemand wat nodig. Ik heb er hard voor gewerkt. Op mijn 14e moest ik eigenlijk naar de Puij (textielabriek van Puijenbroek). Ik wilde daar niet naar toe, die stinkfabriek. Nou laat ze dan maar aandoen, zei ons pa. Ik mocht naar de Volt, van Philips in de Voltstraat. Daar kreeg ik 2,75 per week, op zaterdag moest ik natuurlijk ook nog werken. En dan at ik daar mijn boterham tussen de middag en haakte ondertussen door. Ik was zelf mutsen aan het haken en daar kreeg ik dan wat geld voor, toen zat het er al in dat sparen.”

We waren gelukkig

“Ik zit hier dikwijls in mijn stoeltje en dan hoor ik het geraas van de scooters en het geruzie. Die drukte had je vroeger niet. Als ik terugdenk aan alle huizen die ik gehad heb, hoe ik begonnen ben mijn eerste levensjaren in een bedstee. Dat is een enorme verandering. Dat kun je niet uitleggen. Maar ik kijk goed terug. Ik was daar gelukkig, ik wist niet beter.”

Meneer Smulders, geboren in 1926

Ik zeg altijd: lach elke dag!

Onbezorgde jeugd in de zandbak

“Ik ben in Broekhoven opgegroeid, in het volkswijkje de Vogeltjesbuurt. Ik ben eigenlijk op straat groot geworden, we waren nooit thuis. Als de school uit was waren we op straat aan het spelen. Ik heb daar een onbezorgde jeugd gehad. We waren wel arm maar we waren een hechte familie. We speelden in de zandbak of het pleintje naast het politie-bureau. Daar speelden altijd wel 15 tot 20 kinderen. Als we thuis kwamen snaptten ze dat niet, dan werden we weer teruggestuurd, pas als het donker werd moesten we thuis zijn. Speelgoed, ik kan het me niet herinneren, dat gold bijna voor iedereen. Maar de jaren tot mijn 14e vond ik wel de mooiste jaren. We woonden in een woning van de gemeente. Iedereen kende iedereen daar. Als het zo warm was als afgelopen zomer dan leefde iedereen op straat. De mensen zaten voor de deur buiten.”

Boodschappen opschrijven

“Wij woonden in de Lijsterstraat, daar had je op elke hoek van het blok woningen een kruidenierswinkel. Er waren vier kruideniers op misschien 50 woningen. En ze hadden iedereen als klant. Iedereen liet alles opschrijven en als het loon binnenkwam dan werd het afgerekend. Als ik boodschappen moest gaan doen kreeg ik altijd de boodschap mee, laat het maar opschrijven. Het ging dan om suiker of levensmiddelen, maar het waren gewoonlijk maar 1 of 2 dingen, voorraad was er niet. Een koelkast hadden we niet, dus je haalde pas iets als het nodig was. De bakker en de slager kwamen aan huis. Ook de huur werd thuis opgehaald, mijn ouders huurden voor drie gulden.”

Met zijn allen rond de platte buiskachel

“Die woningen aan de Lijsterstraat staan er nog steeds. Je had twee aparte kamers beneden en een aangebouwde keuken. Van de huiskamer ging je met de trap naar boven. Daar waren drie slaapkamers. Daar sliepen ik met mijn twee broers, daarnaast mijn twee zussen en de ouders. Je woonde er maar voor de rest had je niks. Alleen een platte buiskachel, een pot met een grote voet eronder en daar was een stuk aangebouwd en dat was de plattebuis en daar kon het eten sudderen. De meeste gemeentewoningen die hadden een poortje voor de tuin van zwaar hout. En in de oorlog, als het dan koud was en we hadden niks, gingen we een of twee van die poortjes halen en die zaagde vader en die konden dan in de plattebuis.”

“Warm eten ging gewoon op borden maar we aten ook wel uit de pan. Bijvoorbeeld als je spek gebakken werd dan zaten we om de buis en werd het spek gesopt met brood. En de volgende dag liet je het stollen en smeerde je het met een beetje suiker, heerlijk was dat! Brood at je ook rechtsreeks van de tafel. Die plattebuis kachel stond midden in huis. ‘s Winters zaten we met zijn allen rond de kachel. Schoenen uit en dan allemaal vanonder op die voet. Daar kreeg je wintervoeten van maar dat deden we toch.”

70 jaar getrouwd

“Vlak na de oorlog ben ik in dienst gegaan, ik ging naar Engeland. Als oorlogsvrijwilliger ben ik in Engeland blijven hangen. En terug in Nederland liep ik tegen mijn vrouw aan. We zijn dit jaar 70 jaar getrouwd dus dat is lang geleden. Ik viel plotseling op haar, de manier waarop ze me aansprak. We trouwden en we hadden niks, alles was op de bon. Dus we kregen bijvoorbeeld bonnen om een laken te kopen. We hebben tien jaar bij onze ouders ingewoond, tot we een flat in het Zand kregen.”

“Ik zou niet jong willen zijn, ik zou het niet meer over willen doen, maar ik heb een goed leven gehad. Ik zeg altijd: lach elke dag. Ik neem alles zoals het komt en maak me geen zorgen. Daar heb ik geen kale kop van gekregen. Ik ben ook tevreden met wat ik heb. Luxe hoeft van mij niet. Het is mooi dat ik er nog steeds ben.”

4+5

Meneer Lamberts, geboren in 1934

Je moet er zelf wat van maken

Heerlijk spelen op de Ringbaan-Zuid

“Ik ben geboren op 20 maart 1934 in de Deken de Bothstraat. Het was crisistijd en we moesten rondkomen van 6 gulden. Er was toen veel armoede. Vlak voor de oorlog zijn we verhuisd naar het Columbusplein. Daar heb ik tot mijn 14e jaar gewoond samen met mijn vader, moeder en twee broers. De Ringbaan-Zuid is was nog niet afgemaakt en was een open vlakte met geel zand, waar we heerlijk konden spelen. Ook huizen die niet werden afgebouwd gebruikten we om te spelen. We klommen in de balken. We hebben zo’n mooie tijd gehad.”

Wonen in de teil

“We woonden in een huis met voorkamer, wat luxe was voor die tijd in de jaren 30. Er was geen douche maar op de overloop zat wel een extra wastafel. Ons moeder gaf me op mijn donder omdat ik er na het spelen zo vies uitzag. We moesten dan in de teil, met je gat erin zitten, dan werden we gewassen. Zo ging dat vroeger.”

Verhuizen naar een kleinere woning

“Nadat mijn moeder is overleden, is mijn vader hertrouwd en zijn we verhuisd naar de Coba Pulskenslaan en vervolgens naar de Jan van Truijnenstraat. Toen dit te groot werd zijn we naar deze flat verhuisd. Ik was nog maar de enige die thuis woonde en mijn vader wilde graag een garage omdat hij vertegenwoordiger was. Tiwos wilde daarnaast ook graag dat kleine gezinnen in een flat gingen wonen zodat er woningen voor gezinnen beschikbaar kwamen.”

De eerste bewoners

“We waren de eerste bewoners en er stonden toen hier nog boerderijen en een noodkerk. Ik heb scholen en kerken zien komen en gaan, ik heb hier alles zien gebeuren. Toen mijn vader ergens anders ging wonen, ben ik hier gebleven. Op het station waar ik mijn eigen kapperszaak had, heb ik mijn vrouw ontmoet. Ze kwam daar schullen voor de regen. We hebben geen kinderen gekregen en zijn hier altijd blijven wonen met z’n tweetjes.”

Historie van 60 jaar

“Ik houd van alles wat ik hier heb. Ik heb hier een historie van 60 jaar opgebouwd. Ik heb heel mijn leven hier, met waardevolle herinneringen. Het leven is fantastisch. Ik houd niet van problemen, dat is het leven toch? Je moet er zelf wat van maken.”

© persbureau Het Zuiden

© Lambach

© Frans van Aarle

© Dré van den Bogaard

© Publieke Werken

© Woningdienst Gemeente Tilburg

© Bureau voor S&V

© Rien Siers

© Lambach

Kijk op www.tiwos.nl/100jaar voor meer mooie verhalen!

Wij zijn jarig

Daar eten we met bewoners die dat leuk vinden graag een taartje op. We zijn al bij diverse bewoners op de koffie geweest en dat heeft tot mooie gesprekken geleid. Heb je ons een kaartje gestuurd, maar is er nog geen afspraak met je gemaakt? Dan doen we dat zo snel mogelijk. De interesse is overweldigend, dus het inplannen van de afspraken neemt wat meer tijd in beslag. Maar we komen zeker zaker!

Ongelooze waar Tieske 100 jaar!

6

We hebben ons feestje dit jaar ook gevierd in d'n Opstoet. We hebben zelf eens prijs in de wacht gesleept! Heb je ons niet gezien? Bekijk dan hier een kleine sfeerimpressie.

Geschiedenis Tiwos

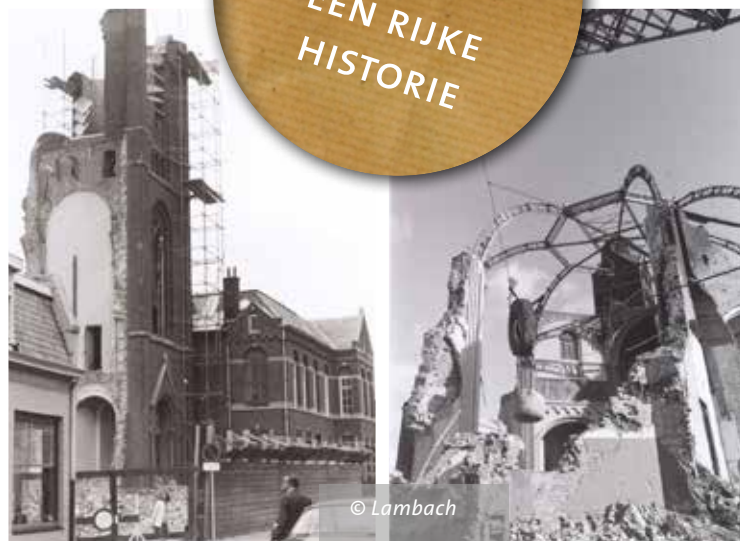
100 JAAR
TIWOS
EEN RIJKE
HISTORIE

©Parsbureau Het Zuiden

© Frans van Aarle

© Lambach

VOOR 1919

DE HERD GANGEN VAN TILBURG

Tilburg werd vroeger gevormd door herdgangen. Een plek waar wegen elkaar in een driehoek kruisten. Teruggekomen van de hei bracht de herder (de herd) de schapen naar het driehoekige veld. Langs de wegen (de linten genoemd) die de herdgangen verbonden stonden woningen, boerderijen en fabriekscomplexen omringd met arbeiderswoningen. Daar tussenin lagen akkers en weilanden. Bekende herdgangen, waar je vaak nog iets van de driehoeksvorm terugziet, zijn onder andere Korvel, Oerle, Transvaalplein, Goirke (Julianapark) en Veldhoven (Wilhelminapark).

De woningwet

Heel lang kon het de rijken niet schelen hoe de arbeiders leefden. Maar uit angst dat de armen hun besmettelijke ziektes verspreiden onder de rijkere en door de georganiseerde arbeidersbeweging ontstond in 1901 de woningwet. Deze wet bepaalde waar een woning aan moest voldoen en wie de nieuwbouw of verbeteringen moest betalen. Ook gaf de woningwet de gemeente de mogelijkheid voorschotten en financiële bijdragen te geven voor de bouw van woningen.

De eerste woningbouwverenigingen

Door de financiële bijdrage die gemeenten konden geven voor de bouw van woningen, ontstonden er overal in het land de eerste woningbouwverenigingen. Maar nog niet in Tilburg. In de gemeenteraad van Tilburg zaten vooral fabrikanten en kooplieden. Die moesten weinig hebben van de overheidsbemoeienis. Bovendien waren zij ook vaak eigenaar van de hokken waarin de arbeiders woonden. De waarschuwingen die van alle kanten kwamen dat Tilburg een flink woningtekort kreeg door de groeiende textielindustrie en de eerste wereldoorlog, werden weggewuifd.

Eén geheel maken van Tilburg

Tilburg groeide hard vanaf 1860. Door de wolindustrie kwamen veel mensen hier werk zoeken. Er waren niet voldoende huizen en de herdgangen waren losse dorpjes in de stad. Begin 1900 moest de gemeente van de overheid bouw- en woningtoezicht gaan houden. Ook moest er een plan gemaakt worden voor de ontwikkeling van Tilburg, het uitbreidingsplan. Rückert kreeg de opdracht om de Tilburgse dorpjes samen te voegen tot een geheel. Dat deed hij in het uitbreidingsplan in 1915. Toen Rückert zijn uitbreidingsplan maakte woonden er 55.000 mensen in Tilburg.

Door wegen door te trekken en tussenliggende delen te bebouwen wilde hij van Tilburg een samenhangend geheel maken. Hij hield daarbij rekening met scholen, kerken, parken, de haven en de spoorlijn. En ook maakte hij een schatting van de groei en de bevolking voor de komende 50 jaar, zodat hij wist wat er nodig was voor het vervoer. Als stadsbegrenzing wilde hij ringbanen aanleggen, zodat de bewoners aangenaam rond konden wandelen en het verkeer rondom de stad geleid werd. Zijn plan was zo veelomvattend en vooruitziend dat het tot 1958 is gebruikt en het beeld van de stad heeft bepaald.

Tilburgse Woningbouwstichting

Rückert organiseerde een tentoonstelling met zelfgemaakte foto's van krotwoningen. Niemand van de aanwezigen kon geloven dat deze beelden uit Tilburg afkomstig waren. Ook berekende Rückert de groei van de wolindustrie. En zo werden de ogen van de gemeenteraad een beetje geopend. Maar haast maakten ze nog niet met het bevorderen van de woningbouw. Tot er in de stad een socialistische woningbouw werd opgericht. Dit paste niet bij de katholieke gemeenteraad. Ze kwamen daarom met het voorstel dat de gemeente zelf 1000 woningen zou gaan bouwen. Er werd een gemeentelijke woningbouw dienst in het leven geroepen en op 6 mei 1919 werden bij koninklijk besluit de statuten goedgekeurd van de Tilburgse Woningbouwstichting, die deze gemeentewoningen moest beheren. Dit is de oudste voorloper van Tiwos. Ontstaan dus om de socialisten de wind uit de zeilen te nemen.

1929-1939

MONOPOLIEPOSITIE GEMEENTE

Uit angst voor de invloed die de socialisten konden krijgen als zij woning eigenaar werden, gaf de gemeente Tilburg zichzelf als enige stad in Nederland vanaf 1920 praktisch een monopolie positie op het gebied van sociale woningbouw. De directeur van de woningbouw dienst was J.D. Meijsing. Hij zorgde ervoor dat er in 1919 69 woningen werden gebouwd in de Trouwlaan, Vee straat en Hesperenstraat. De bouwkosten voor zo'n woning waren 4894 gulden. Het jaar erop werden er 243 woningen gebouwd en het jaar daarop alweer ruim 500. Toch was er nog een groot tekort aan woningen.

8

NIEUWS VAN NU

Tijdelijk wonen in de Noordstraat

Tiwos heeft in de Noordstraat een kleinschalig wooncomplex van 11 appartementen volledig gerenoveerd. De appartementen zijn speciaal bestemd voor mensen die met spoed woonruimte zoeken. De huurovereenkomsten zijn altijd tijdelijk, voor de duur van maximaal 2 jaar. We gingen langs bij Arjen de Groot, die sinds enkele weken in de Noordstraat woont.

Spoedzoeker

"Ik heb me aangemeld voor een woning in het complex aan de Noordstraat omdat mijn vrouw en ik na 13 jaar besloten hebben om uit elkaar te gaan. Ik ben voor het grootste deel huisman geweest en kon niet in ons koophuis blijven wonen. Particulier huren is erg duur. Gelukkig werd ik getipt over de appartementen in de Noordstraat. Prachtige kans als je met spoed woonruimte zoekt."

Maximaal twee jaar

"Om in aanmerking te komen voor een woning moest ik aan kunnen tonen dat ik met spoed woonruimte nodig had. We hebben de papieren voor de scheiding in orde laten maken en onze mediator heeft een brief geschreven. Daarnaast moest ik een inkomensverklaring aanleveren bij Tiwos en vertellen waarom een appartement in de Noordstraat de beste

oplossing voor mij was. De huurovereenkomst is voor twee jaar. Dat is een prima termijn, dat dwingt mij namelijk om actief te kijken naar vaste woonruimte. Twee jaar lijkt lang, maar is zo voorbij. Ik ben me daar heel erg bewust van."

Even wennen

"Meteen toen ik hier binnenkwam, voelde het goed. Ik heb twee appartementen bezichtigd maar deze met een extra tussenmuurtje sprak me meteen aan. Heb ik net wat meer scheiding tussen woon- en slaapkamer. Natuurlijk is het wel even wennen. Maar ik woon er ook nog maar vier weken. Gelukkig is het een mooie plek en heb ik mijn eigen spullen om me heen. Ik red me hier voorlopig wel."

Saamhorigheid

Tiwos wil het woongenot en de saamhorigheid binnen het complex optimaliseren en vraagt daarom wat extra inzet van de bewoners. Zo wordt van de bewoners verwacht samen te zorgen voor het dagelijks onderhoud en het schoon en netjes houden van het complex. Ook open staan om elkaar als burens te leren kennen hoort erbij. "Ik vind het allemaal goed geregeld hier", zegt Arjen. "Alles is netjes opgeknapt, alles werkt. Dat wil ik graag zo houden. Ook buurtbeheerder Barry laat regelmatig zijn gezicht zien. Hij heeft een groepsapp aangemaakt zodat de lijntjes kort zijn. De meeste bewoners heb ik ondertussen gezien. Binnenkort willen we met alle bewoners bij elkaar komen om echt kennis te maken. En er wordt al gesproken over een barbecue in de zomer. Harstikke leuk!"

Wat mag er niet in het riool?

10

Van de HBO

Hoe gaat het met u? Heeft u opmerkingen?

Ik heb hier al vaker gesteld dat het goed gaat met Nederland, maar dat wij als huurders daar nog weinig van merken. Op dit moment is het niet anders. Vrijwel iedereen zou er op vooruit gaan. Maar navraag bij huurders die ik voldoende ken, levert alleen maar commentaar op met als gemene deler: ik merk er niets van dat ik er op vooruitga, integendeel, ik heb weer ingeleverd.

Voor ons als huurders in het algemeen is het moeilijk om groot vertrouwen in een financieel betere toekomst te hebben. We worden geconfronteerd met de dreigende korting op pensioenen (heeft ook effecten voor jongeren en werkenden) en krijgen jarenlang maximale huurstijgingen om nieuwbouw en de energietransitie te betalen.

Maar wat kunt u doen om de situatie te verbeteren? U kunt bij de huurdersvertegenwoordigers (HBO Tiwos en Bewonerscommissies), maar ook bij Tiwos aangeven wat u belangrijk vindt en wat u graag verbeterd ziet. Bijvoorbeeld de bereikbaarheid van Tiwos, het contact met uw buurtbeheerder, de servicecontracten of reparaties door aannemers van Tiwos. Wij verzamelen uw wensen en opmerkingen en bespreken deze met Tiwos. U kunt dit doen door een e-mail te sturen naar HBO@tiwos.nl

De toekomst is moeilijk en onduidelijk, maar dit betekent niet dat wij aan de huidige situatie geen verbeteringen kunnen aanbrengen. Wij blijven ons best voor u doen.

Frans Schotel, voorzitter HBO Tiwos.

Alles wat je door de gootsteen of de wc spoelt, komt in het riool terecht. Zolang het om afvalwater van afwas, douche of toiletbezoek gaat, is dat prima. Via het riool gaat dit afvalwater naar een zuiveringsinstallatie die het schone water in de rivier loost. Het gaat mis als ook bijvoorbeeld schoonmaakdoekjes, frituurvet, verfstoffen of medicijnen in het riool komen. Dit veroorzaakt verstopping en storing in het zuiveringsproces. Verstoppingen kunnen leiden tot wateroverlast, stankoverlast en aantasting van de rioolbuis. Een goed werkend riool en schoon water zijn belangrijk voor de volksgezondheid. Draag daarom je steentje bij.

Hoe?

- Gooi vezel/doekjes, billendoekjes en vochtige doekjes in de afvalbak.
- Giet (frituur)vet en olie terug in de plastic fles of in een leeg pak. Gooi het vervolgens in de vet-recyclecontainer.
- Doe chemicaliën en verf(resten) in de chemobak.
- Breng medicijnen terug naar de apotheek.

Je kunt verstoppingen rechtstreeks melden bij van der Valk & de Groot Ontstoppingsbedrijf (voorheen Helma) via telefoonnummer (013) 53 13 500. Voor verstoppingen die veroorzaakt zijn door ondeskundig gebruik of opzet ben je zelf verantwoordelijk.

